



Strandnellik (*Armeria maritima*) er ett av de planteslagene som trives på skrinne steder og som inngår i prosjekt Villstaude. Foto: Ole Billing Hansen



Vegetasjonen på taket på Vega scene ett år etter planting av pluggplanter fra Ljono Stauder. Foto: Åse Holte, Asplan Viak



Blomsterfluer og mange andre insekter vil ha nytte av blomstrende engstauder som blåknapp (*Succisa pratensis*). Foto: Ole Billing Hansen



Rensing av frø av sverdiris (*Iris pseudacorus*). Foto: Torunn Hovland Ljone

## Prosjekt Villstaude

Det er ikke bare klimaet vårt som blir «villere». Nå skal det også være vilt i våre grønne anlegg og hager. Prosjekt Villstaude er et skritt på veien for å møte den økende etterspørselen etter planter hentet fra norsk natur. I en artikkelserie presenterer Staudegruppa i Norsk Gartnerforbund (NGF) prosjektet og staudeslag som egner seg i ulike miljøer.

TEKST: MARIA FALL, PLANTESKOLERÅDGIVER, NORSK GARTNERFORBUND

I 2020 fikk Staudegruppa i NGF tildelt midler fra Miljødirektoratet til et prosjekt for innsamling av plantemateriale og etablering av morplantefelt for stauder hentet fra norsk natur. Prosjektet fikk navnet Villstaude. Mål med prosjektet har vært å samle inn et basis-sortiment fra forskjellige deler av landet. Planteslagene vil bli tilbudt for kontrakt- dyrking fra sesongen 2021.

**Tabell 1.** Prosjektdeltakerne og deres og andres nettsider for naturplanter.

- Hagen i hagen – <https://hagenihagen.no/villflorastauder.html>
- Klingsheim planteskole – <http://norskeplanter.no>
- Ljono Stauder – <http://www.ljono.no/naturflora.html>
- Villflor Planteskole – <http://www.villflor.no>
- Andre naturplantesider:
- Bibbis stauder – <https://www.staude.no/norske-naturplanter.aspx>
- Grimstad Planteskole – <http://www.grimstadplanter.no>
- Reiersøl planteskole – <https://reiersol.no/naturplanter>

**Tabell 2.** Viltvoksende og naturaliserte staudeslag som blir tilbudt fra norske produsenter i prosjektet Villstauder. Lista er satt opp alfabetisk og ikke sortert etter bruksområder. Arter merket med blå skrift er først tilgjengelig seinere, men det vil bli samlet inn materiale av disse fra naturen i løpet av 2021. Botaniske navn følger Lid & Lid (2005) Norsk flora.

Botanisk navn	Norsk navn	Botanisk navn	Norsk navn
<b>Stauder</b>			
<i>Achillea millefolium</i>	ryllik	<i>Primula vulgaris</i>	kusymre
<i>Achillea ptarmica</i>	nyseryllik	<i>Rhinanthus minor</i>	småengkall
<i>Allium vineale</i>	strandløk	<i>Rhodiola rosea</i>	rosenrot
<i>Anemone nemorosa</i>	hvitveis	<i>Sanguisorba officinalis</i>	blodtopp
<i>Anthyllis vulneraria</i>	rundbelg	<i>Sedum acre</i>	bitterbergknapp
<i>Aquilegia vulgaris</i>	akeleie	<i>Sedum album</i>	hvitbergknapp
<i>Arabis hirsuta</i>	bergskrinneblom	<i>Sedum anglicum</i>	kystbergknapp
<i>Argentina anserina</i>	gåseblom	<i>Seseli libanotis</i>	hjørterot
<i>Armeria maritima</i>	strandnellik/fjørekoll	<i>Silene dioica</i>	rød jonsokblom
<i>Artemisia campestris</i>	markmalurt	<i>Silene nutans</i>	nikkesmelle
<i>Caltha palustris</i>	bekkeblom/soleihov	<i>Silene uniflora</i>	strandsmelle
<i>Campanula latifolia</i>	storklokke	<i>Silene vulgaris</i>	engsmelle
<i>Campanula persicifolia</i>	fagerklokke	<i>Solidago virgaurea</i>	gullris
<i>Campanula rotundifolia</i>	blåklokke	<i>Succisa pratensis</i>	blåknapp
<i>Centaurea jacea</i>	engknoppurt	<i>Tanacetum vulgare</i>	reinfare
<i>Centaurea scabiosa</i>	fagerknoppurt	<i>Thalictrum minus</i>	kystfrøstjerne
<i>Clinopodium vulgare</i>	kransmynte	<i>Thymus pulegioides</i>	bakketimian
<i>Cochlearia officinalis</i>	skjorbuksurt	<i>Trifolium arvense</i>	harekløver
<i>Comarum palustre</i>	myrhatt	<i>Trifolium medium</i>	skogkløver
<i>Crambe cordifolia</i>	strandkål	<i>Trifolium pratense</i>	rødkløver
<i>Dianthus deltoides</i>	engnellik	<i>Trifolium repens</i>	hvitkløver
<i>Erica tetralix</i>	klokkelyng (lignose)	<i>Tripolium pannonicum</i>	strandstjerne
<i>Eupatorium cannabinum</i>	hjordetrøst	<i>Trollius europaeus</i>	ballblom
<i>Filipendula ulmaria</i>	mjødurt	<i>Verbascum nigrum</i>	mørkkongsslys
<i>Filipendula vulgaris</i>	knollmjødurt	<i>Veronica officinalis</i>	legeberonika
<i>Fragaria vesca</i>	markjordbær	<i>Viscaria vulgaris</i>	engtjæreblom
<i>Galium boreale</i>	kvitmaure	<b>Gras, starr og siv</b>	
<i>Galium odoratum</i>	myske	<i>Ammophila arenaria</i>	marehalm
<i>Galium verum</i>	gulmaure	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	gulaks
<i>Geranium sanguineum</i>	blodstorkenebb	<i>Arrhenatherum elatius</i>	hestehavre
<i>Geranium sylvaticum</i>	skogstorkenebb	<i>Avenula pubescens</i>	dunhavre
<i>Geum rivale</i>	enghumleblom	<i>Avenula pratense</i>	enghavre
<i>Hieracium pilosella</i> (syn. <i>Pilosella officinarum</i> )	hårsveve	<i>Brachypodium sylvaticum</i>	lundgrønnaks
<i>Hylotelephium maximum</i>	smørbukk	<i>Briza media</i>	hjertergras
<i>Hypericum maculatum</i>	firkantperikum	<i>Calamagrostis arundinacea</i>	snerprørkvein
<i>Hypericum perforatum</i>	prikkperikum	<i>Carex acuta</i>	kvass-starr
<i>Hypochaeris maculata</i>	flekkgriseøre	<i>Carex pseudocyperus</i>	dronningstarr
<i>Hypochaeris radicata</i>	kystgriseøre	<i>Carex rostrata</i>	flaskestarr
<i>Inula salicina</i>	krattalant	<i>Descampsia cespitosa</i>	sølvbunke
<i>Iris pseudacorus</i>	sverdiris	<i>Festuca altissima</i>	skogsvingel
<i>Jasione montana</i>	blåmunke	<i>Festuca gigantea</i>	kjempesvingel
<i>Knautia arvensis</i>	rødknapp	<i>Festuca ovina</i>	fåresvingel
<i>Leucanthemum vulgare</i>	prestekrage	<i>Festuca rubra</i>	rødsvingel
<i>Lotus corniculatus</i>	tiriltunge	<i>Leymus arenarius</i>	strandrug
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	hanekam	<i>Luzula sylvatica</i>	storfrytle
<i>Lysimachia vulgaris</i>	fredløs	<i>Molinia caerulea</i>	blåtopp
<i>Lythrum salicaria</i>	strandkattehale	<i>Phalaris arundinacea</i>	strandrør
<i>Menyanthes trifoliata</i>	bukkeblad	<i>Poa alpina</i>	fjellrapp
<i>Myrica gale</i>	pors (lignose)	<i>Phragmites australis</i>	takrør
<i>Origanum vulgare</i>	bergmynte	<i>Scirpus sylvaticus</i>	skogsivaks
<i>Plantago lanceolata</i>	smalkjempe	<i>Schedonorus pratensis</i>	engsvingel
<i>Plantago maritima</i>	strandkjempe	<b>Bregner</b>	
<i>Plantago media</i>	dunkjempe	<i>Athyrium filix-femina</i>	skogburkne
<i>Potentilla erecta</i>	tepperot	<i>Dryopteris filix-mas</i>	ormetelg
<i>Primula veris</i>	marianøkleblom	<i>Matteuccia struthiopteris</i>	strutseving
		<i>Polypodium vulgare</i>	sisselrot

### Norske staudeprodusenter

Staudegruppa er en sammenslutning av staudeprodusenter som er medlemmer i Norsk Gartnerforbund. Gruppa har blant annet som formål «å arbeide for å opprettholde og styrke norsk produksjon og å stimulere til et aktivt miljø innenfor produksjon og bruk av stauder». Villstaudeprosjektet ligger klart innenfor dette formålet. Staudegruppa har også hjemmesiden [www.stauder.net](http://www.stauder.net). Der ligger det en flott oversikt over norskproduserte stauder, hvem som produserer hva og mange gode tips og råd for bruk av stauder.

Fire produsenter har deltatt i Villstaudeprosjektet med innsamling og plan om å etablere morplantefelt. Dette er Ljono Stauder i Ulvik, Klingsheim planteskole på Tjelta, Hagen i hagen på Kirkenær og Villflor planteskole på Gran (Tabell 1). I 2020 ble det leid inn ekstra hjelp til innsamling fra de plantekyndige Bjørn Smevold og Geir Flatabø. Bibbis stauder i Tønsberg og Lundmo planteskole i Utskarpen har også vært med og samlet frø til prosjektet. Tildelingen

kom seint, og sesongen 2020 var travel. Prosjektet klarte likevel å samle inn mye av det materialet man hadde mål om, og innsamlingen kommer til å fortsette i 2021. I løpet av året vil prosjektets deltakere etablere morplantefelt slik at mange av artene vil være lett tilgjengelig for formering.

### Avgrensninger i prosjektet

Norske naturplanter skal selvfølgelig produseres i Norge. Noe annet ville blitt veldig merkelig. Spørsmålet er hvor regional/lokal man kan få etablert og holdt produksjonen i gang. I prosjektet har vi vært nødt til å gjøre noen avgrensninger. Vi valgte å se bort ifra det litt ulne begrepet «stedegen» under innsamlingen, ettersom det ikke finnes noen eksakt definisjon av dette begrepet. I stedet ble det vektlagt å samle materiale fra forskjellige soner som har ulikt klima. I 2020 ble det meste av materialet samlet i Innlandet, Oslo-området, Sør-Østlandet og Sør-Vestlandet til og med Hordaland. Det vil si i og omkring de områdene prosjektdeltakerne holder til og morplantefeltene skal etableres.

### Hvordan bestille planter fra prosjektet?

Som alltid bør man være ute i god tid. Hva dette betyr kommer selvfølgelig an på hva man vil ha. Prosjektet anbefaler å forespørre produsentene som deltar i prosjektet direkte. Ljono Stauder og Klingsheim planteskole produserer i hovedsak til anlegg. Hagen i Hagen produserer i hovedsak til privatkunder. Villflor Planteskole er nystartet og vil også fokusere på produksjon til anlegg. Ved større bestillinger er det utstrakt samarbeid mellom prosjektets deltakere i oppformeringen. Materialet som er innsamlet i Oslo-området, er blitt fordelt mellom deltakerne.

Tabell 2 gir en oversikt over hvilke arter som kan tilbys i prosjektet. Arter merket med blått er ikke tilgjengelig i år, men blir en del av innsamlingen i 2021. Hvor mye som er samlet av de forskjellige artene varierer. Spireprosent kan også variere. Artene er derfor tilgjengelige i større og mindre mengder. Flere artikler om hvordan man kan bruke våre viltvoksende stauder vil bli trykt i park & anlegg i løpet av inneværende år. ■

**WELAND**  
UTEMILJØ

## PRODUKTER TIL UTEMILJØET

- når kvalitet er viktig!

[welandutemiljo.no](http://welandutemiljo.no) | 46 93 91 00

